

Viite

ECOFIN-neuvosto 12.3.2024 sekä Euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon kokoukset 11.3.2024, Bryssel

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Riikka Purra.

Tiivistelmä

Sosiaaliset investoinnit ja uudistukset – neuvostojen yhteiskokous

Puheenjohtajamaa Belgia järjestää 12.3.2024 talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (ECOFIN) ja työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston (EPSCO) yhteiskokouksen. Tässä yhteydessä talous- ja valtiovarainministerien on tarkoitus keskustella yhdessä työ- ja sosiaaliministerien kanssa sosiaalisten investointien ja uudistusten, talouskasvun, makrotaloudellisen vakauden ja sosiaalisen lähentymisen välisestä yhteydestä. Puheenjohtaja on valmistellut asiasta taustamuistion. Suomen kannat perustuvat eduskuntaselvitykseen avaintavoitteista seuraavalle EU-vaalikaudelle 2024–2029 E 58/2023 vp.

Vastuuvapausmenettely

ECOFIN-neuvoston on tarkoitus 12.3.2024 kokouksessaan hyväksyä vastuuvapausuusitus komissiolle vuoden 2022 talousarvion toteuttamista koskien. Neuvoston budjettikomitea on valmistellut ehdotuksen suositukseksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen 2022 pohjalta. Ehdotuksessa neuvosto suosittaa vastuuvapauden myöntämistä komissiolle varainhoitovuodelta 2022. Suomi ei tue ehdotusta neuvoston vastuuvapausuusitukseksi eduskuntaselvityksen E 51/2023 vp. kannan mukaisesti.

Väliarvio elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta

Komissio esittelee ECOFIN-neuvostolle elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) puoliväliarvioinnin, joka julkaistiin 21.2.2024. Vuosien 2021–2023 aikana tukivälineen kautta on kanavoitu jäsenmaille rahoitusta lähes 225 mrd. euroa. Raportin perusteella on tarkoitus laatia neuvoston päätelmät vielä Belgian puheenjohtajakauden aikana. Suomi ottaa asian tiedoksi. Väli raportin yhteydessä eduskuntaa informoidaan lisäksi jäsenvaltioiden hyväksytyistä RRF-maksupyynnöistä.

Muut asiat

Neuvosto käy näkemystenvaihdon Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutuksista. Lisäksi esillä on G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien helmikuun 2024 kokouksen seuranta. Neuvoston on myös tarkoitus hyväksyä päätelmät EU:n vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoista.

Euroryhmä 11.3.

Euroryhmässä on esillä makrotaloudellinen kehitys euroalueella ja finanssipolitiikan ohjeistus vuodelle 2025. Euroryhmän laajennetun kokoonpanon asialistalla on euroryhmän julkilausuma pääomamarkkinaunionin tulevaisuudesta sekä euro-huippukokoukseen valmistautuminen.

Asialista:

1. **Asialistan hyväksyminen**
2. **A-kohtien hyväksyminen**

Lainsäädäntöasiat

3. **Muut asiat**
Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin
 = *Puheenjohtaja tiedottaa*

Ei-lainsäädäntöasiat

4. **Sosiaaliset investoinnit ja uudistukset** **s. 4**
 (yhteiskokous työ- ja sosiaaliministerien kanssa)
 = *Periaatekeskustelu*
5. **(mahd.) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano** **s. 9**
 = *Tilannekatsaus*
6. **Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset** **s. 15**
 = *Näkemystenvaihto*
7. **G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 28.-29.2.2024 kokouksen seuranta** **s. 19**
 = *Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat*
8. **EU:n budjetti: Suositus vuoden 2022 talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle** **s. 21**
 = *Hyväksyminen*
9. **Päätelmät EU:n vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoista** **s. 24**
 = *Hyväksyminen*
10. **Muut asiat**
Rahoituspalvelualan lainsäädännön täytäntöönpanon tilanne
 = *Komissio tiedottaa*

Maanantai 11.3.

- 15.00 Euroryhmä s. 27
 16:30 Euroryhmä laajennettu kokoonpano s. 27

Tiistai 12.3.

- 08.30 Aamiainen
 09.30 ECOFIN ja EPSCO –neuvostojen yhteiskokous
 11.30 ECOFIN-neuvosto

ECOFIN-neuvosto 12.03.2024, Bryssel; 4. Sosiaaliset investoinnit ja uudistukset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.03.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajamaa Belgia järjestää talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (ECOFIN) ja työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston (EPSCO) yhteiskokouksen, joka käsittelee sosiaalisten investointien taloudellisia vaikutuksia. Tässä yhteydessä talous- ja valtiovarainministerit sekä työ- ja sosiaaliministerit keskustelevat sosiaalisten investointien ja uudistusten, talouskasvun, makrotaloudellisen vakauden ja sosiaalisen lähentymisen välisestä yhteydestä.

Belgian talous-, työllisyys- ja sosiaaliministerit voivat pyytää komiteoita valmistelemaan neuvoston päätelmät yhteiskokouksen keskusteluiden pohjalta. Yhteiset päätelmät voitaisiin hyväksyä asianomaisissa neuvoston kokouksissa kesäkuussa 2024.

Puheenjohtajamaa Belgia on tiedottanut talous- ja rahoituskomitealle kokouksen valmistelusta 4.3.2024. Talouspoliittisessa komiteassa yhteiskokouksen valmistelua on käsitelty 21.2.2024.

Suomea kokouksissa edustavat valtiovarainministeri Purra ja työministeri Satonen.

Suomen kanta

Valtioneuvosto on määritellyt eduskuntaselvityksessä E 58/2023 vp. valtioneuvoston avaintavoitteet seuraavalle EU-vaalikaudelle 2024–2029.

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. (E 58/2023 vp.)

Suomi pitää Euroopan kilpailukyvyn ja menestyksen kannalta ratkaisevana, että jatkamme määrätietoisia ponnisteluja koulutustason nostamiseksi ja jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi EU:n tasolla. (E 58/2023 vp.)

Suomi ajaa jäsenmaiden vastuuta julkisen taloutensa kestävydestä eikä sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan. Suomi tukee ratkaisuja, joiden tavoitteena on vahvistaa jäsenvaltioiden velkakestävyttä. (E 58/2023 vp.)

Pääasiallinen sisältö

Sosiaalisten investointien taloudellisia vaikutuksia käsittelevä keskustelu perustuu lähtökohtaisesti Belgian ja Espanjan kesällä 2023 perustaman sosiaalisia investointeja käsittelevän epävirallisen työryhmän (Informal Working Group on Social Investments, lyh. IWGSI) työhön. Epäviralliseen työryhmään kuuluu jäsenmaiden edustaja työllisyys- ja sosiaalisektorilta sekä lisäksi myös työmarkkinajärjestöjen ja Euroopan parlamentin edustajat. Puheenjohtajamaa Belgia on pyytänyt talous- ja rahoitusasioiden komitean (EFC) ja talouspoliittisen komitean (EPC) puheenjohtajia ja jäseniä sekä komissiota osallistumaan IWGSI:n työhön ennen yhteiskokousta.

IWGSI:n työssä on tutkimuskirjallisuuden perusteella pyritty luomaan yleinen käsitys sosiaalisten investointien merkityksestä sekä niiden taloudellisista ja sosiaalisista tuotoista, erityisesti varhaiskasvatukseen, aktiivisen työmarkkinapolitiikan ja koulutuksen näkökulmasta. Lisäksi työryhmä on pyrkinyt kartoittamaan mahdollisuuksia tarkastella sosiaalisten tuottojen mittaamiseen käytettäviä menetelmiä ja tilastojen tuottamista EU:n tasolla.

Puheenjohtajamaa Belgia on valmistellut yhteiskokousta varten lyhyen taustamuistion (ks. alla), joka perustuu IWGSI:n työhön, akateemiseen tutkimukseen sekä epävirallisen EPSCO-kokouksen sekä EFC:ssä ja EPC:ssä käytyihin keskusteluihin. Talouspoliittisen komitean kokouksessa 21.02.2024, puheenjohtajamaa Belgia totesi, että muistio on puheenjohtajamaan tulkinta keskusteluista ja aiheeseen liittyvästä akateemisesta työstä, eikä siten edusta jäsenmaiden yhteistä näkemystä.

Puheenjohtajamaan taustamuistio: Investoiminen ihmisiin tuottavuuden ja kasvunäkymien vahvistamiseksi

Sosioekonominen konteksti

EU kohtaa merkittäviä kilpailukykyyn liittyviä haasteita niin maailmanlaajuisessa kilpailussa kuin sisämarkkinoiden vahvistamisessa. Vaikka tuottavuus on kilpailukykyyn ja kasvun pääasiallinen ajuri, keskimääräinen tuottavuuskasvu on viimeisen vuosikymmenen aikana pysähtynyt EU:ssa, samalla kun elinkustannusten kasvuun liittyvät haasteet jatkuvat. Covid-19-pandemian jälkeisen taloudellisen elpymisen seurauksena talouskasvu oli hidasta vuonna 2023, ja EU:n talous aloitti vuoden 2024 odotettua heikommassa asemassa. Kuitenkin EU:n työmarkkinat pysyvät vahvoina, ja työllisyysaste saavutti kaikkien aikojen korkeimman tasonsa ollen 75,4 % vuonna 2023.

Kaikesta huolimatta työmarkkinoilla on historiallisen suuri työvoima- ja osaamispuola, mikä muodostaa pullonkauloja tuottavuuden ja kasvupotentiaalini, sekä vihreän ja digitaalisen talouden muutoksen kannalta. Uudistukset ja investoinnit ovat tarpeellisia työvoima- ja osaamispuolaan sekä kohtaanto-ongelmiin puuttumiseksi siirtymässä kohti digitaalista ja hiilineutraalia EU:n taloutta.

Inhimillisen pääoman investoiminen osallistavaan ja kestäväan kasvuun

Kilpailukykyyn haasteisiin vastaaminen on Belgian puheenjohtajakauden ensisijainen tavoite, ja se on myös keskeinen painopiste tulevalle Euroopan komissiolle. Työvoima- ja osaamispuola vaikuttaa negatiivisesti tuottavuuteen, mikä haittaa kilpailukykyä ja

Euroopan tulevia talouskasvunäkymiä. Vihreä ja digitaalinen murros aiheuttavat EU:n taloudelle merkittäviä uudelleenkeulutusarpeita ja haasteita työvoimalle laadukkaiden työpaikkojen ja työolosuhteiden osalta, jotta se pysyisi sopeutumiskykyisenä tulevaisuuden työmarkkinoille. Kuitenkin jatkuvat epätasa-arvot ja alueelliset erot, mukaan lukien palveluiden saatavuuteen, laadukkaaseen koulutukseen ja taitojen kehittämiseen liittyen, estävät edelleen tiettyjä väestöryhmiä saavuttamasta täyttä potentiaaliaan.

Samanaikaisesti Euroopan nopeasti ikääntyvä väestö johtaa työvoiman merkittävään pienenemiseen tulevina vuosina, mikä vaikuttaa myös työvoiman ja osaamisen tarjontaan, samalla kun EU on jäämässä muiden alueiden jälkeen muiden kyvyssä houkutella korkeasti koulutettuja työntekijöitä EU:n ulkopuolelta. Tämä edellyttää innovatiivisia lähestymistapoja, jotka tunnustavat ihmisiin investoimisen avaintekijänä Euroopalle.

Tässä yhteydessä 28. marraskuuta 2023 EPSCO-neuvosto hyväksyi kantansa sosiaalisen investoinnin luomasta lisäarvosta.

Sosiaaliset investoinnit määritellään julkisiksi menoiksi, jotka liittyvät investointeihin ja uudistuksiin, joiden voidaan odottaa nopeuttavan talouskasvua inhimillisen pääoman ja tuottavuuden paranemisen kautta, kuten innovaatiokyvyn paraneminen ja uusien teknologioiden omaksuminen, ja/tai työvoiman tarjonnan kasvun kautta.

Sosiaalisiin investointeihin sisältyy:

- Koko aikuisväestön elinikäinen oppiminen ja uudelleenkeulutus, jotka tukevat parempaa kohtaantoa kysynnän ja tarjonnan välillä ja jolla on positiivisia vaikutuksia työmarkkinoiden integraatioon ja kasvupotentiaaliin.
- Koulutus, erityisesti laadukas ja kohtuuhintainen varhaiskasvatus ja lastenhoito, jotka auttavat luomaan vahvan perustan jatkuvaa oppimista varten kaikille lapsille samalla helpottaen vanhempien työmarkkinoille osallistumista, edistäen erityisesti naisten työllisyyttä.
- Aktiivinen työmarkkinapolitiikka, joka helpottaa työmarkkinoille pääsyä sekä työmarkkinoiden kohtaantoa, luo laadukkaita työpaikkoja ja tukee siirtymisiä työpaikkojen välillä (helpottaen sopeutumista talouden rakenteellisiin uudistuksiin), edistäen siten osallistavaa ja kestäväää kasvua.
- Toimet työhön liittyvien sairauksien ehkäisemiseksi ja vammaisten henkilöiden tai sairausjaksolta palaavien työmarkkinoille integroimiseksi.
- Uudistukset työmarkkinoiden lohkoutumisen vähentämiseksi ja vero- ja etujärjestelmien uudistukset, jotka lisäävät kannusteita osallistua työmarkkinoille ja luovat laadukkaita työpaikkoja.

Sosiaalisten uudistusten ja investointien taloudellisten tuottojen mittaaminen

Samalla kun tunnustetaan tiettyjen sosiaalisten uudistusten ja investointien potentiaali talouskasvulle, on tarpeen tutkia parhaita tapoja mitata niiden tuottoja, mikä riippuu investointien ja uudistusten toteutuksesta ja lähtötilanteesta. Tuottojen mittaaminen edellyttää vahvoja analyttisiä työkaluja, rekisteriaineistoja ja luotettavia menetelmiä niiden arvioimiseksi (kuten etukäteis- ja jälkikäteistarkastelut, kontrafaktuaaliset vaikutusarvioinnit ja kustannus-hyötyanalyysit), eikä jäsenvaltioilla ole tällä hetkellä riittävää hallinnollista kapasiteettia toteuttaa niitä. Asianmukaiset seuranta- ja arviointijärjestelmät sekä yksityiskohtaiset, luotettavat ja saatavilla olevat tiedot ovat

olennaisia sosiaalisten uudistusten ja investointien tehokkuuden ja vaikuttavuuden arvioimiseksi.

Parhaiden käytäntöjen jakamisen ja keskinäisen oppimisen edistämiseksi Belgia ja Espanja, joiden puheenjohtajuuskausi on neuvostossa heinäkuusta 2023 kesäkuuhun 2024, käynnistivät epävirallisen sosiaalisen investoinnin työryhmän (IWGSI) parantaakseen yhteistä ymmärrystä talouskasvun, taloudellisen kestävyuden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vuorovaikutuksesta sosiaalisten investointien kanssa.

Kaikki jäsenvaltiot osallistuivat IWGSI:n keskusteluihin yhdessä Euroopan komission kanssa. Työllisyyskomitean ja sosiaaliturvakomitean puheenjohtajat kutsuttiin mukaan keskusteluihin alusta pitäen, kun taas talous- ja rahoituskomitean sekä talouspoliittisen komitean puheenjohtajat kutsuttiin mukaan joulukuusta 2023 alkaen.

IWGSI:n työn pääteemat:

- Ensimmäinen käsitteli empiirisiä havaintoja investointien ja uudistusten mikro- ja makrotason tuotoista työllisyyden, henkilöä kohden lasketun BKT:n ja julkisen velkasuhteen osalta. Tässä yhteydessä IWGSI keskittyi aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan, varhaiskasvatukseen ja lastenhoitoon sekä palveluiden tarjontaan;
- Toinen alue keskittyi näiden politiikkatoimien tehokkuuteen ja vaikuttavuuteen. Keskusteluissa keskityttiin erityisesti arviointityökalujen käyttöön ja saatavuuteen, tilastolliseen kapasiteettiin sekä tietojen hallintaan ja saatavuuteen.

Merkitys EU-ohjausjaksolle

Kestävä ja osallistava talouskasvu, työpaikkojen luominen, taloudellinen vakaus ja terveet julkiset taloudet ovat EU-ohjausjakson ytimessä. Velkasuhteiden ja alijäämien vähentäminen kestäville tasoille samalla kiinnittäen huomiota työllisyys- ja sosiaalitavoitteisiin, vahvistaen sosiaalista ja taloudellista resilienssiä sekä edistäen taloudellista ja sosiaalista lähentymistä ylöspäin, ovat EU:n keskeisiä tavoitteita. Sosiaalisten uudistusten ja investointien hyvä suunnittelu ja ymmärrys niiden mahdollisista vaikutuksista talouskasvuun, taloudelliseen kestävyteen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ovat siten tärkeitä tulevaisuudessa talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan yhteensovittamisessa sekä julkisten voimavarojen optimaalisessa hyödyntämisessä talouden tuotantokapasiteetin parantamiseksi.

Ministereille suunnatut kysymykset:

1. Miten näet sosiaalisten uudistusten ja investointien positiiviset vaikutukset talouskasvuun ja taloudelliseen kestävyteen? Mitkä ovat jäsenvaltiossasi viimeaikaisia kasvupotentiaalia lisääviksi?
2. Miten ECOFINin ja EPSCOn yhteistyötä voidaan tehostaa sosiaalisten investointien ja uudistusten vaikutusten arvioimiseksi talouskasvun, taloudellisen kestävyuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta osana EU-ohjausjaksoa?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Belgian presidency (27.02.2024). Investing in people to boost productivity and growth prospects. Joint ECOFIN-EPSCO Issues note.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/ KO, erityisasiantuntija Olli Palmén, p. +358 295 530 593
VM/ EUS, finanssineuvos Laura Vartia, p. +358 295 530 228
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/149/2024
EU/8/2024

Liitteet -**Viite** -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/149/2024-VM-5

Rauvala Elina, Lehtimäki Jonne

1.3.2024

ECOFIN-neuvosto 12.3.2024, Bryssel; 5. (mahd.) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio esittelee asiakohdassa elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) väliarvioinnin, joka julkaistiin 21.2.2024. Raportin liitteinä on itsenäisen ryhmän valmisteleva arviointi sekä suuri määrä tapaustutkimuksia. Raportin pohjalta on tarkoitus laatia neuvoston päätelmät Belgian puheenjohtajakaudella.

Väliraportin yhteydessä eduskuntaa informoidaan lisäksi jäsenvaltioiden hyväksytyistä RRF-maksupyynnöistä. Tiivistelmä toimitetaan eduskunnalle aina kun komissio on julkaissut RRF:n toimeenpanoa koskevan raportin tai vastaavan julkaisun. Edellisen kerran eduskuntaa informoitiin hyväksytyistä maksupyynnöistä 17.10.2023 järjestyn ECOFIN-neuvoston muistiossa.

Suomen kanta

Suomi ottaa asian tiedoksi.

Hallitusohjelman mukaan elpymisväline oli poikkeuksellinen ja kertaluonteinen ratkaisu, eikä järjestely toimi ennakkotapauksena. Suomi ei hyväksy vastaavan järjestelyn toistamista tai muuttamista pysyväisluonteiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Väliarviointi

Euroopan komissio julkaisi 21.2.2024 puoliväliarvioinnin elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) perustuen RRF-asetuksen artiklaan 32(1), jonka mukaan sen tulee toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle riippumaton arviointikertomus tukivälineen täytäntöönpanosta.

Väliarviointi koskee vuosia 2021, 2022 ja 2023 eli tukivälineen kolmea ensimmäistä voimassaolovuotta. Tämän aikajakson aikana tukivälineen kautta on kanavoitu jäsenmaille rahoitusta lähes 225 mrd. euroa, josta 67 mrd. euroa jaettiin esirahoituksena

alkuperäisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyväksymisen perusteella. Yhteensä tähän mennessä hyväksytyjen maksupyynnöiden piirissä on täytetty yli 1150 välitavoitetta ja tavoitetta. Kaikki 27 jäsenmaata ovat päivittäneet suunnitelmiansa ennen vuoden 2023 loppua ainakin kerran. Komission tulkinnan mukaan tämä osoittaa tukivälineen olevan mukautumiskykyinen ja joustava tapa tukea jäsenmaita investointien ja uudistusten edistämiseksi ja sen avulla jäsenmaat ovat vastanneet merkittävään osaan maakohtaisia suosituksia.

Julkiset investoinnit kasvoivat pandemian ja energiakriisin aikana, toisin kuin finanssikriisissä. Vuonna 2019 julkiset investoinnit olivat 3,0 % EU-alueen BKT:sta ja niiden arvioidaan kasvavan 3,3 %:in vuonna 2023. Komission arvion mukaan vuosien 2019 ja 2025 välillä noin puolet julkisten investointien kasvusta johtuu EU-budjetin kautta rahoitetuista investoinneista. Komissio arvioi, että tukivälineen ansiosta EU-alueen reaalin BKT tulee investointien ansiosta olemaan 1,4 % korkeampi vuonna 2026 verrattuna tilanteeseen, jossa tukivälinettä ei olisi muodostettu, mutta luku voi olla rakenteellisten uudistusten vaikutusten kautta myös paljon korkeampi. Komissio nostaa erityisesti vihreän siirtymän investointien kasvaneen merkittävästi, joka perustuu suunnitelmien 37 % ilmastotavoitteiden minimivaatimukseen.

Komissio toteaa, että väliarvioinnin yhteydessä jäsenmaat tukevat suoritusperusteista lähestymistapaa laajasti. Jäsenmaat pyytävät tukivälineestä maksatuksia edistymiseen ja tuloksiin perustuen, joka kasvattaa jäsenmaiden ja komission vastuuta suunnitelmien toimeenpanossa, toisin kuin kustannuksiin perustuvat tukimuodot. Ainoana merkittävänä kehittämisen kohteena komissio nostaa esiin hallinnollisen taakan kasvamisen suunnitelmien toimeenpanossa ja valvonnassa.

RRF-asetuksen artiklan 32(1) perusteella komission on valmisteltava koko tukivälinettä koskeva vastaava ex post –arvio viimeistään 31.12.2028.

Hyväksytyt maksupyynnot aikajärjestyksessä

Alla on kuvattu tiivistetysti viimeisimpien hyväksytyjen RRF-maksupyynnöiden sisältöä. Tällainen tiivistelmä toimitetaan eduskunnalle kaksi kertaa vuodessa ECOFIN-neuvostomuistiossa, kun komissio on julkaissut RRF:n toimeenpanoa koskevan raportin tai RRF:ää käsittelevän tiedonannon. Edellisen kerran eduskuntaa informoitiin hyväksytyistä maksupyynnöistä 17.10.2023 pidetyn ECOFIN-neuvoston muistiossa. Viimeinen kyseisessä tiivistelmässä käsitelty hyväksytty maksupyyntö oli Luxemburgin 1. maksupyyntö, joka maksettiin Luxemburgille 16.6.2023. Sen jälkeen neuvosto on hyväksynyt yhteensä 12 maksupyyntöä.

Romanian 2. maksupyyntö, maksettu 29.9.2023

Romania lähetti toisen maksupyynnönsä Euroopan komissiolle 16.12.2022. Pynnön summa oli 3,2 miljardia euroa. Maksupyyntö sisälsi 51 tavoitetta tai välitavoitetta, mutta kahta niistä ei ollut komission arvion mukaan saavutettu tyydyttävästi. Maksu perustui siis 49 tavoitteeseen tai välitavoitteeseen, ja oli ennakkorahoitusosuuden netotuksen jälkeen suuruudeltaan 2,8 miljardia euroa, josta 1,9 mrd. euroa oli avustuksia ja 0,9 mrd. euroa lainoja. Romanian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää kokonaisuudessaan 14,2 mrd. euroa avustuksia ja 14,9 mrd. euroa lainoja.

Keskeiset tavoitteet ja välitavoitteet liittyivät uudistuksiin ja investointeihin muun muassa sähkömarkkinoilla, rakennusten energiatehokkuudessa, kestävässä liikenteessä, hyvässä hallintotavassa, vesihuollossa, terveydenhuollossa, verotuksessa, koulutuksessa ja korruption torjunnassa.

Italian 3. maksupyyntö, maksettu 9.10.2023

Italia lähetti kolmannen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 30.12.2022. Pyyntösumma oli 19 mrd. euroa, josta 10 mrd. euroa oli avustuksia ja 9 mrd. euroa lainoja. Maksupyyntö perusteena oli 55 tavoitetta tai välitavoitetta, mutta yksi niistä jätettiin arvion ulkopuolelle, ja maksu perustuu näin ollen 54 tavoitteen tai välitavoitteen saavuttamiseen. Tavoitteen poisjäämisen myötä maksuerän suuruus pieneni 19 mrd. eurosta 18,5 mrd. euroon. Tämä on noin 10 % Italian koko allokaatiosta, joka on 191,6 mrd. euroa (69 mrd. euroa avustuksina ja 122,6 mrd. euroa lainoina).

Tavoitteet ja välitavoitteet kattoivat useita uudistuksia kilpailun, oikeuslaitoksen, koulutuksen, pimeän työn estämisen ja vesihuollon aloilla sekä investointeja kyberturvallisuuteen, uusiutuviin energialähteisiin, sähköverkkoihin, rautateihin, tutkimukseen, matkailuun, kaupunkien elvyttämiseen ja sosiaalipolitiikkaan.

Arvion ulkopuolelle jätetty tavoite koski opiskelija-asumisyksiköiden lisäämistä. Sen saavuttamista ei pidetty objektiivisten olosuhteiden takia mahdollisena. Sen sijaan ehdotettiin määrällisen tavoitteen muuttamista asumisyksiköiden rakentamiseen liittyvien sopimusten tekemistä koskevaksi laadulliseksi välitavoitteeksi, joka siirrettiin Italian seuraavaan maksupyyntöön.

Viron 1. maksupyyntö, maksettu 6.11.2023

Viro lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 30.6.2023. Pyyntösumma oli 286 milj. euroa, joka koostui kokonaan avustuksista ja yhdisti kaksi ensimmäistä maksuerää. Maksupyyntö perusteena oli 29 tavoitetta tai välitavoitetta.

Keskeiset välitavoitteet ja tavoitteet liittyivät yritysten ja julkisen hallinnon digitaaliseen siirtymään, yrityksille suunnatun vihreän rahaston perustamiseen, sähköverkon vahvistamiseen sekä Tallinnan vanhan sataman raitiotien rakentamiseen. Lisäksi Viro on tehnyt uudistuksia työntekijöiden digitaalisten taitojen kehittämiseen ja tuulivoimaloiden rakentamisen helpottamiseksi.

Kroatian 3. maksupyyntö, maksettu 30.11.2023

Kroatia lähetti 700 milj. euron suuruisen 3. maksupyyntönsä arvioitavaksi 24.7.2023. Maksupyyntö koostui kokonaan avustuksista. Se muodostui 32 välitavoitteesta ja 13 tavoitteesta. Moni näistä (väli)tavoitteista liittyi keskeisiin lainsäädäntöuudistuksiin muun muassa terveydenhuollossa, korkeakoulutuksessa, tutkimus- ja kehitystoiminnassa sekä uusiutuvien energialähteiden käytössä. Investointien osalta maksupyyntöön kuuluvat (väli)tavoitteet edistivät esimerkiksi matkailun digitaalista ja vihreää siirtymää sekä rakennusten energiaremontteja.

Ranskan 2. maksupyyntö, maksettu 22.12.2023

Ranskan 2. maksupyyntö oli suuruudeltaan 10,3 mrd. euroa, ja Ranska lähetti sen arvioitavaksi 24.7.2023. Maksupyyntö koostui 55 tavoitteesta tai välitavoitteesta.

Maksupyyntö sisälsi useita merkittäviä uudistuksia liittyen rakennusten energiatehokkuuteen, kiertotalouteen sekä julkisten työvoimapalveluiden ja julkisen talouden parantamiseksi. Lisäksi siihen sisältyi investointeja yksityisten ja julkisten rakennusten energiaremontoimiseen, teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen, rautateiden tukemiseen ja digitaalisten yhteyksien kehittämiseen.

Slovenian 2. maksupyyntö, maksettu 28.12.2023

Slovenian 2. maksupyyntö yhdisti avustusmuotoisen RRF-rahoituksen toisen ja kolmannen erän sekä lainarahoituksen ensimmäisen erän. Yhteensä maksupyyntö kattoi näin 41 välitavoitetta ja 3 tavoitetta, ja maksun suuruus oli 536 milj. euroa.

Uudistuksista merkittävin oli uusi tulvariskien hallintasuunnitelma, joka kohdistuu yhteen Slovenian merkittävimmistä ilmastomuutokseen liittyvistä haasteista. Muita uudistuksia olivat uusiutuvan energian käytön ja vaihtoehtoisten polttoaineiden edistäminen liikenteessä sekä uusi julkisen henkilöliikenteen kehikko. Sähköisten henkilökorttien myöntämisprosessiin tehty uudistus edistää Slovenian digitaalista siirtymää.

Investointeja on edistetty liittyen yritysten digitaaliseen siirtymään, rautateihin, sähköverkkoon, juomavesi- ja jätevesi-infrastruktuuriin, kaukolämmön energiatehokkuuteen, matkailuun ja kulttuuriin. Lisäksi on investoitu korkeakoulujen modernisointiin ja viranomaisten tietotekniikkainfrastruktuuriin. Kiertotalouden menettelyjen helpottaminen ja innovatiiviset julkiset kilpailutuskäytännöt sekä pääomamarkkinoiden strategia edistävät Slovenian vihreää siirtymää.

Slovakian 3. maksupyyntö, maksettu 28.12.2023

Slovakia lähetti kolmannen maksupyyntönsä komissiolle 25.9.2023. Maksupyyntö koostui kokonaan avustusmuotoisesta rahoituksesta ja oli suuruudeltaan (ennakkorahoitusosuuden jälkeen) 662 milj. euroa.

Maksupyyntöön sisältyi uudistuksia oikeusjärjestelmään, uusiutuvan energian käytön edistämiseen, teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen ja nykyisten luonnonsuojelulakien tehokkaamman soveltamisen varmistamiseksi. Lisäksi maksupyyntöön sisältyi laadittu talouden digitaalisen siirtymän ohjausjärjestelmä, valmistettu Slovakian TKI-innovaatiopolitiikan ja –rahoitusta sekä parannettu koulutusjärjestelmän saavutettavuutta ja laatua, erityisesti esiopetuksen osalta. Maksupyyntö kattoi myös merkittäviä investointeja uusien digitaalisten innovaatiokeskusten muodostamiseen ja poliisivoimien ajoneuvokannan muuttamista vihreämmäksi sähkö- ja hybridiajoneuvojen hankkimisen kautta.

Portugalin 3. maksupyyntö, maksettu 28.12.2023

Portugali lähetti 4.10.2023 komissiolle maksupyyntönsä, joka yhdisti maan kolmannen ja neljännen avustuserän (1,77 mrd. euroa ja 0,82 mrd. euroa) sekä kolmannen ja neljännen lainaerän (0,36 mrd. euroa ja 0,22 mrd. euroa). Yhteensä maksupyyntönsä suuruus oli (ennakkorahoitusosuuden jälkeen) 2,46 mrd. euroa. Maksupyyntö sisälsi 47 välitavoitetta tai tavoitetta, mutta komissio arvioi, että vain 44 niistä oli hyväksyttävästi saavutettu.

Maksupyyntöön sisältyi uudistuksia, joiden kautta parannetaan julkisten varojen käyttöä ja julkisen talouden kestävyttä, edistetään kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän tehokkuutta sekä turvataan mielenterveysongelmista kärsivien ihmisten oikeuksia. Investointeja oli tehty terveydenhuoltoon, metsätalouteen, sosiaaliturvaan, innovaatioihin, kestävään liikkuvuuteen, digitaalisiin taitoihin, kulttuuriin ja julkishallintoon.

Italian 4. maksupyyntö, maksettu 28.12.2023

Italia lähetti neljännen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 22.9.2023. Italia lähetti 22.9.2023 arvioitavaksi 16,5 mrd. euron suuruisen neljännen maksupyyntönsä. Se sisälsi 21 välitavoitetta ja 7 tavoitetta.

Maksupyyntöön sisältyi uudistuksia liittyen rikos- ja siviilioikeuteen, julkiseen työllisyyteen ja julkisiin hankintoihin sekä pitkäaikaishoitoon. Lisäksi yksinkertaistettiin hallinnollisia menettelyjä vihreisiin investointeihin liittyen sekä ikääntyneen väestön pääsyä terveys- ja sosiaalipalveluihin. Investoinneissa edistettiin rakennusten energiatehokkuutta, vetyinfrastruktuuria, lastenhoitoa, digitaalista siirtymää, kestäväää liikkuvuutta ja sosiaalista osallistavuutta. Investoinneilla edistetään myös julkishallinnon digitalisaatiota, jossa suuri osa paikallishallinnon tietokannoista ja sovelluksista on siirretty pilvipalveluihin.

Kreikan 3. maksupyyntö, maksettu 28.12.2023

Kreikan maksupyyntönsä suuruus oli (ennakkorahoitusosuuden jälkeen) 3,64 mrd. euroa, josta 1,69 mrd. euroa oli avustusmuotoista rahoitusta ja 1,95 mrd. euroa lainoja. Kreikka toimitti avustuksia koskevan maksupyyntönsä 16.5.2023 ja lainoja koskevan pyyntönsä 22.11.2023. Yhteensä maksettu summa perustui 39 välitavoitteeseen ja neljään tavoitteeseen.

Maksupyyntöön sisältyi uudistuksia julkisen hallinnon toiminnan tehostamiseen sekä toimenpiteitä korruption ja salakuljetuksen torjumiseksi. Lisäksi korjattiin puutteita kaupunkisuunnittelussa, edistettiin osaamisen kehittämistä, perustettiin sääntelyviranomaisen mahdollistamaan tehokkaampi jätteidenhuoltojärjestelmä sekä kestävämpi vesihuoltojärjestelmä. Maksupyyntönsä täytettiin myös vaatimus vähintään 3,5 mrd. euron suuruisen rahoitusinstrumentin muodostamisesta, jonka kautta tuetaan yksityisiä investointeja, jotka liittyvät vihreään siirtymään, digitalisaatioon, viennin kapasiteetin kasvattamiseen, skaalaetujen hyödyntämiseen ja innovaatioihin.

Saksan 1. maksupyyntö, maksettu 28.12.2023

Saksan ensimmäisen maksupyyntönsä koko oli (ennakkorahoitusosuuden jälkeen) 3,97 mrd. euroa. Se muodostui 28 välitavoitteesta ja 8 tavoitteesta. Saksa lähetti maksupyyntönsä arvioitavaksi 15.9.2023.

Maksupyyntönsä sisältämät uudistukset liittyivät muun muassa julkisen hallinnon digitalisaatioon ja tehokkuuteen sekä liikennesektorin toimintaan liittyvien suunnittelu- ja hyväksymisprosessien nopeuttamiseen. Keskeisimmät investoinnit puolestaan koskivat esimerkiksi sähköautojen latausinfrastruktuuria, vetyyn liittyviä projekteja, mikroelektroniikkaa, rautateiden digitalisaatiota ja rokotteiden kehittämistä.

Suomen 1. maksupyyntö, maksetaan maaliskuun alussa

Suomi lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä 11.10.2023. Sen koko oli ennakkorahoitusosuuden netetuksen jälkeen 202 milj. euroa, joka koostui kokonaan avustuksista. Maksupyyntöön sisältyi 20 välitavoitetta.

Keskeisimmät uudistukset on tehty verotukseen, jossa edistetään teollisuuden sähköistämistä ja kannustetaan investointeja vähähiilisiin teknologioihin. Verohelpotuksia on tehty kestävään liikenteen ja sähköajoneuvojen käytön edistämiseen. Työmarkkinoilla yhdistetään jatkuva oppiminen työmarkkinoiden tarpeisiin. Lisäksi edistetään keskeistä lainsäädäntöä sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden uudistuksen yhteydessä.

Keskeiset investoinnit kohdistuvat energiainfrastruktuurin kehittämiseen ja uusien energiateknologioiden sekä vähäpäästöisen vedyntuotannon ja käytön edistämiseen. Lisäksi investoinnit kohdistuvat rakennusten ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentämiseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komissio on säännöllisesti Euroopan parlamentin kuultavana elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Euroopan komissio julkaisi 8.12.2023 hyväksyvän arvionsa Suomen REPowerEU-lukuun liittyvästä suunnitelman päivityksestä. Suomi sai 25.1.2024 REPowerEU-lukuun liittyvän 25,4 milj. euron esirahoitusosuuden.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman ensimmäinen maksupyynnö lähetettiin komission arvioitavaksi 10.11.2023 ja komission alustava arvio julkaistiin 25.1.2024. Suomi saa 1. maksupyynnön perusteella (ennakorahoitusosuuden netotuksen jälkeen) 202 miljoonan euron maksatuksen maaliskuun alussa.

Asiakirjat

Euroopan komissio - Mid-term evaluation of the Recovery and Resilience Facility (RRF)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, finanssiasiantuntija Elina Rauvala, p. +35829 553 0089
VM/EUS, finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +35829 553 0522
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/149/2024
EU/8/2024

27.2.2024

ECOFIN-neuvosto 12.3.2024, Bryssel; 6. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.3.2024, Bryssel

Eduskuntatunnus

UTPJ 59/2022 vp., UTPJ 2/2024 vp., UTP 54/2023 vp., E 17/2023 vp., U 36/2023 vp.

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (ECOFIN) kokouksessa on tarkoitus keskustella Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksista EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa. Puheenjohtajan ennakkotiedon mukaan komissio antaa asiakohdassa tilanpäivityksen Ukrainan tukivälineestä sekä Ukrainan taloudellisesta tilanteesta.

Asiaa on käsitelty säännöllisesti talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen alkamisen jälkeen.

Asiakohtaa koskevaa ennakkomateriaalia ei ole toimitettu.

Suomen kanta

Suomen kantoja liittyen Ukrainan tukivälineeseen on määritelty valtioneuvoston selvityksissä E 17/2023 ja U 36/2023 vp sekä Venäjään kohdistettuihin pakotteisiin UTP-selvityksissä (UTPJ 59/2022 vp ja UTPJ 2/2024 vp.) ja Venäjän jäädytettyihin varoihin (UTP 54/2023 vp).

Suomi on tuominut Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan, osallistuu Euroopan unionin pakotteiden toimeenpanoon ja on jäädyttänyt kahdenvälisiä yhteistyötä. Suomen tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on vankkumaton. Suomi edistää EU:n Venäjän-pakotteiden toimeenpanoa ja tehostamista.

Suomi suhtautuu myönteisesti jäädytettyjen venäläisten varojen takavarikointiin sekä niiden tuottojen käyttämiseen Ukrainan hyväksi. Varojen käyttöön on löydettävä oikeudellinen ratkaisu yhdessä kumppanimaiden kanssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. Valtioneuvosto korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä (U 36/2023 vp).

Valtioneuvosto sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi (E 17/2023 vp, U 36/2023 vp).

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa tukee Ukrainaa välittömissä tarpeissa ja pitkän aikavälin jälleenrakennuksessa. Valtioneuvosto korostaa, että Ukrainan välineen tulisi osaltaan edistää myös kumppanien tuen jatkuvuutta (E 17/2023 vp, U 36/2023 vp).

Suomi tulee muodostamaan kantansa erikseen mahdollisten uusien ehdotusten osalta.

Pääasiallinen sisältö

Venäjää koskevat pakotteet ja Venäjän jäädytetyt varat

Neuvosto hyväksyi 23.2.2024 Venäjää koskevat uudet pakotteet (13. pakotekokonaisuus). Pakotelistalle lisättiin 106 henkilöä ja 88 yhteisöä. Pakotelistattuna on nyt yhteensä yli 2 000 venäläistä tahoa. Niiden EU-maissa olevat varat on jäädytetty ja listalla olevilla henkilöillä on matkustuskielto EU:n alueelle. Pakotelistattuna on myös kolmansien maiden yrityksiä (Intia, Kiina, Serbia, Turkki, Thaimaa, Kazakstan, Sri Lanka), jotka ovat osallistuneet pakotteiden kiertoon. Uudessa pakotekokonaisuudessa on myös asetettu uusia tuonti- ja vientikieltoja eri tuoteryhmiin, joilla on merkitystä Venäjän sodankäynnin kannalta. Erityisesti pyritään rajoittamaan lennokkien ja niiden osien vientiä Venäjälle.

Neuvosto hyväksyi kirjallisessa menettelyssä 12.2.2024 komission ja korkean edustajan 12.12.2023 tekemän esityksen jäädytettyjen varojen tuottojen käytöstä Ukrainan hyväksi. Neuvoston päätöksellä ja asetuksella määritellään oikeudelliset puitteet arvopaperikeskuksille, miten jäädytettyjä varoja ja niistä syntyviä ylimääräisiä tuottoja tulee käsitellä. Markkinaolosuhteista riippuen ylimääräisten bruttotuottojen arvioidaan olevan nykyisillä korkotasolla noin 15 miljardia euroa tästä hetkestä vuoden 2027 loppuun asti. Arvopaperikeskuksia kielletään jakamasta tuotoista syntyviä verojen jälkeisiä voittoja omistajilleen ja niiden tulee pitää Venäjän keskuspankin pysäytetyt varat erillään muista varoista ja säilyttämään niiden hallinnoimisesta syntyvät ylimääräiset tuotot erillään. Tämä on ensimmäinen askel kohti varojen siirtoa Ukrainalle. Seuraavassa vaiheessa neuvoston päätöksellä ja asetuksella luodaan mekanismi, jolla ylimääräiset tuotot saadaan siirrettyä arvopaperikeskuksista EU:n budjetin kautta Ukrainalle.

Ukrainan tukeminen ja rahoitustarpeista

Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen Suomi on osoittanut tukea Ukrainaan kehitysyhteistyön ml. humanitaarisen avun, materiaalituen ja puolustusmateriaalituen kautta yhteensä noin 2,5 miljardia euroa (puolustusmateriaalin osuus n. 1,8 mrd. euroa). Tukea kanavoidaan niin kahdenvälisesti kuin EU:n ja kansainvälisten rahoituslaitosten kautta.

Ukrainan tilanne jatkuu haastavana niin taloudellisesti kuin sotatilan vuoksi. Lähi-idän tilanne vaikuttaa myös kansainvälisen tuen saamiseen, sen määrään ja aikatauluun, sillä osalla Ukrainan merkittävimmistä tukijoista on haasteita saada tuki hyväksytyksi kotimaisissa prosesseissaan. Kaikkien tukisitoumusten toteutuminen, ja lisätukikin, on tärkeää Ukrainalle, samalla Ukrainan hallinnon tulee kyetä priorisoimaan tarpeitaan

nykyisessä hyvinkin rajoittuneessa taloustilanteessa. IMF:n tukiohjelman kolmas väliarvio vahvistettiin helmikuun lopulla ja sen myötä Ukrainalle voidaan maksaa seuraava 880 milj. dollarin erä (maksatus 22.3.24). Maailmanpankin 38 mrd. dollarin tuesta n. 33 mrd. on maksettu.

Ukrainan taloustilanne jatkuu haastavana etenkin lyhyellä aikavälillä, mutta samalla on tärkeää huomioida, että sota jatkuu yhä ja myös pidemmän aikavälin tukitarpeet ovat suuret, ja ne kasvavat koko ajan myös sodan jatkuessa ja arvioiden tarkentuessa. Maailmanpankin tarkennettu arvio Ukrainan jälleenrakennuksen hinnasta on 486 mrd. dollaria seuraavan kymmenen vuoden aikana, Ukrainan oma arvio kaksinkertainen tästä. Arvio sodan aiheuttamien suorien tuhojen hinnasta on 152 mrd. dollaria. Jälleenrakennuksen kantavana teemana on ”build back better”, joka tuo mahdollisuuksia myös Suomalaiselle osaamiselle.

Maailmanpankin arvioiden mukaan vuoteen 2025 asti fokus on taloudellisen kasvun palauttamisessa, kotimaisten tulojen mobilisoinnin tehostaminen sekä lopulta riippuvuuden vähentäminen kansainvälisestä tuesta. Tehtävien priorisointien ohella, Ukrainan tulee tehdä myös ohjelmissa sovittuja uudistuksia, joiden määrä ja aikataulu tuovat osaltaan painetta sotatilan ohella. Päivitetty uudistusmatriisi on julkaistu helmikuussa.

Ukrainan tukiväline

Komissio antoi osana EU:n monivuotisen rahoituskehityksen (MFF) välitarkastelua esityksen uuden Ukrainan tukivälineen (Ukraine Facility) perustamista koskevaksi asetukseksi 20.6.2023. Kyse on rahoituskehityksen ulkopuolisen, uuden väliaikaisen erityisvälineen perustamisesta Ukrainan tukemiseksi. Eurooppa-neuvosto saavutti 14.-15.12.2023 välitarkastuksesta sovun 26 jäsenmaan kesken aluksi ilman Unkaria. Sopu välitarkistuksesta ja sen yhteydessä perustetusta Ukrainan tukivälineestä saavutettiin lopulta 27 jäsenvaltion kesken 1.2.2024. Euroopan parlamentti hyväksyi välitarkistuksen ja Ukrainan tukivälineen perustamisen täysistunnossaan 27.2.2024.

Ukrainan tukivälineen kautta tuetaan vuosina 2024–2027 Ukrainan lyhyen aikavälin rahoitustarpeita, keskipitkän aikavälin jälleenrakentamista ja Ukrainan EU-lähentymiseen liittyviä uudistuksia. Esityksen mukaan Ukrainan tulee valmistella yhteistyössä komission kanssa suunnitelma (Ukraina-suunnitelma, Ukraine Plan) tukivälineen kautta kanavoitavan tuen käyttämisestä. Tukiväline on yhteensä enintään 50 miljardia euroa käypinä hintoina ja tuki koostuisi lainoista (33 miljardia euroa) ja avustuksista (17 miljardia euroa). Ukrainalle myönnettävät lainat rahoitetaan komission lainanotolla rahoitusmarkkinoilta, jonka vakuutena on EU:n talousarvion liikkumavara.

Ukrainan taloudesta

Eurooppalaiset maatalousyrittäjät ovat osoittaneet mieltään viime kuukausina, ja osa tyytymättömyydestä kanavoituu maataloustuotteiden tuontiin Ukrainasta. Ukrainan viennistä n. 60 % on maataloustuotteita, lähinnä viljaa, ja karkeasti puolet siitä viedään EU-maihin. Viennillä on huomattavan suuri merkitys Ukrainan taloudelle. Taloustilanne on yhä haavoittuvainen, vaikkakin elpynyt vuoden 2022 massiivisesta romahduksesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Monivuotisen rahoituskehysten välitarkistuksesta 1.2.2024 saavutetun sovun yhteydessä Ukrainan tukivälineen suuruudeksi määriteltiin 50 miljardia euroa käypinä hintoina. Tuki koostuu avustuksista (17 miljardia euroa) ja lainoista (33 miljardia euroa). Suomen maksuosuus Ukrainan tukivälineen 17 miljardin euron avustusmuotoisesta tuesta on arviolta 276 miljoonaa euroa vuosina 2024–2027. Suomen ensisijainen vastuu 33 miljardin euron lainamuotoisesta rahoitustuesta on noin 535 miljoonaa euroa samalla ajanjaksolla.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO finanssineuvos Markku Puumalainen, +358 295 530 206
VM/KO neuvotteleva virkamies Jussi Huopaniemi, +358 295 530 257
VM/BO erityisasiantuntija Essi Ervasti, + 358 295 530 555
VM/KVR erityisasiantuntija Outi Jurkkola, + 358 295 530 479
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/127/2024
EU/8/2024

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/149/2024-VM-7

Salmi Martti

1.3.2024

ECOFIN-neuvosto 12.3.2024, Bryssel; 7. G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 28.-29.2.2024 kokouksen seuranta

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtaja ja komissio informoivat Brasilian São Paulossa 28.-29.2.2024 pidetystä G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta.

Suomen kanta

Suomi ottaa selvitykset tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

G20-maiden valtiovarainministerit ja keskuspankkien pääjohtajat pitivät kaksipäiväisen kokouksen Brasilian São Paulossa 28.-29. helmikuuta 2024. G20-puheenjohtajamaa Brasilian tavoitteena oli valmistella kokouksen tuloksena yhteinen julkilausuma, mutta julkilausuman sisällöstä ei päästy kokouksessa sopuun eikä sellaista näin ollen julkaistu. Kokouksen puheenjohtajana toimineen Brasilian valtiovarainministeri Fernando Haddadin mukaan ulkopoliittikkaa koskevat erimielisyydet estivät yhteisen julkilausuman laatimisen. Mediatietojen mukaan riidanalaiset kohdat koskivat viittauksia Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa sekä Lähi-idän konfliktia.

Kokouksessa käsiteltiin mm. verotukseen liittyviä kysymyksiä, puheenjohtaja Haddad kiinnitti huomiota etenkin maailman rikkaimpien henkilöiden tosiasiallisesti maksamien verojen pienuuteen. Tähän asiaan tulisi Haddadin mukaan puuttua YK:n ja OECD:n yhteisillä toimilla. Brasilian pyrkimyksenä on valmistella kansainvälisiä veroasioita koskeva julkilausuma hyväksyttäväksi G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien heinäkuussa pidettävässä kokouksessa.

Kokouksessa keskusteltiin myös ilmastonmuutokseen liittyvistä talousasioista sekä köyhyyden poistamisesta. Globaalin talouskehityksen osalta pehmeän laskun todennäköisyyden katsotaan nousseen ja inflaation hidastuminen ilman merkittävää taantumaa näyttää nyt aiempaa todennäköisemmältä. Puheenjohtajan mukaan sodat ja

konfliktit sekä lisääntyvä protektionismi ja häiriöt kauppareiteillä ovat kuitenkin kasvun kannalta merkittäviä riskitekijöitä.

G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien seuraava kokous pidetään Washingtonissa 18. huhtikuuta 2024.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, Finanssineuvos Martti Salmi, p. +358 400 510 304
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/149/2024

EU/8/2024

Liitteet

-

Viite

-

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/1167/2023-VM-6

Tiala Toni

1.3.2024

ECOFIN-neuvosto 12.3.2024, Bryssel; 8. EU:n budjetti: Suositus vuoden 2022 talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.3.2024

Eduskuntatunnus

E 51/2023 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan tilintarkastustuomioistuin (ETT) julkaisi 5.10.2023 vuosikertomuksensa varainhoitovuodelta 2022 ja se esiteltiin Ecofin-neuvostolle 9.11.2023. Vuosikertomusta käsiteltiin tammi-helmikuussa 2024 neuvoston budjettikomiteassa, jossa valmisteltiin luonnos neuvoston suositukseksi vastuuvapauden myöntämiseksi komissiolle. Coreper II käsitteli ehdotusta kokouksessaan 14.2.2024.

Ecofin-neuvoston on tarkoitus hyväksyä vastuuvapaussuositus komissiolle kokouksessaan 12.3.2024. Suositus toimitetaan Euroopan parlamentille, joka äänestää vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle täysistunnossa huhtikuussa.

Suomen kanta

Suomen kanta vastuuvapauden suosittamisesta komissiolle varainhoitovuodelta 2022 on määritelty E-kirjeessä E 51/2023 vp: Suomi ei voi tukea vastuuvapauden suosittamista komissiolle varainhoitovuodelta 2022.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan ehdotuksessa neuvosto suosittaa Euroopan parlamentille, että komissiolle myönnettäisiin vastuuvapaus EU:n talousarvion toimeenpanosta varainhoitovuodelta 2022. Ehdotus neuvoston vastuuvapaussuositukseksi on valmisteltu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen (ETT) vuosikertomuksen 2022 tietojen pohjalta. Ehdotuksessa huomioidaan ETT:n havainnot virheiden määrän kasvusta ja kehoitetaan komissiota ryhtymään toimiin virheiden korjaamiseksi sekä asiaankuuluvien ETT:n suositusten toimeenpanemiseksi. Samalla neuvosto kuitenkin huomioi myös komission näkemyksiä menojen monivuotisesta luonteesta ja pidemmällä aikavälillä tehtävistä korjaavista toimista, joiden seurauksena komission arvio virhetasosta on alhaisempi kuin ETT:lla.

E-kirjeessä E 51/2023 vp määritellyssä Suomen kannassa ja siihen liittyvässä eduskunnan tarkastusvaliokunnan lausunnossa TrVL 01/2023 vp on kiinnitetty huomiota Euroopan tilintarkastustuomioistuimen antamaan kielteiseen lausuntoon EU:n talousarvion menojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Erityisen huolestuttavana pidetään menojen virhetason selvää nousua ja virheiden laajaa levinneisyyttä. Suomen kannan mukaan virheiden määrän selkeä kasvu, maksamattomien sitoumusten suuri määrä ja EU-rahoitteisten ohjelmien toimeenpanon hitaus viittaavat puutteisiin varojen hallinnoinnissa ja valvonnassa. Kokonaisvastuu EU:n talousarvion toimeenpanosta on komissiolla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 287 ja 319 artikla.

Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien varainhoitosääntöjen artiklat 254-263.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen, johon on liitetty toimielinten vastaukset.

Neuvoston määränemmistöllä antamasta suosituksesta Euroopan parlamentti myöntää komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asian käsittelystä Euroopan parlamentissa vastaa talousarvion valvontavaliokunta (CONT), jonka laatiman mietinnön pohjalta täysistunto äänestää vastuuvapauden myöntämisestä. Komission vastuuvapauden osalta raportojana toimii Isabel García Muñoz (S&D).

Euroopan parlamentin aikataulun mukaan talousarvion valvontavaliokunnan äänestykset ovat helmi-maaliskuussa ja täysistuntoäänestys vastuuvapaudesta huhtikuussa 2024.

Kansallinen valmistelu

EU-asioiden jaosto 34 (budjetti- ja hallintoasiat) 15.11.2023, EU-ministerivaliokunta 24.11.2023; E-kirje (E 51/2023 vp).

EU-ministerivaliokunta 8.3.2024.

Eduskuntakäsittely

PeL 97 §:n mukainen tiedoksianto eduskuntaan.

Tarkastusvaliokunnan lausunto TrVL 1/2023 vp.

Suuri valiokunta 8.3.2024.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Asialla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksella pyritään vaikuttamaan EU:n varainkäyttöön ja varainhallintaan.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Neuvoston puheenjohtajan ehdotusta tukee jäsenvaltioiden määräenemmistö. Jäsenvaltioista Alankomaat, Itävalta, Ruotsi, Tanska ja Suomi eivät tue ehdotusta.

Asiakirjat

6179/24 + ADD 1-2

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2022 (www.eca.europa.eu).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VVC, Neuvotteleva virkamies Toni Tiala, p. 02955 30361, toni.tiala@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/1167/2023

EU/8/2024

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/457/2024-VM-1

Paajavuori Miikka

28.2.2024

ECOFIN-neuvosto 12.3.2024, Bryssel; 9. Neuvoston päätelmät EU:n vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoista

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.3.2024, Bryssel

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston päätelmät EU:n vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoiksi on valmisteltu neuvoston budjettikomiteassa. Suuntaviivojen tarkoitus on antaa evästystä ja tietoa neuvoston prioriteeteista komissiolle, kun se valmistelee esitystä EU:n ensi vuoden talousarvioksi.

Budjettikomitea pääsi suuntaviivoista yhteisymmärrykseen 19.2. kokouksessaan. Coreper II hyväksyi päätelmät 21.2. ja lähetti ne vahvistettavaksi Ecofin-neuvostolle.

Kun vuoden 2025 suuntaviivat on virallisesti hyväksytty, ne toimitetaan neuvoston puheenjohtajan kirjeenä komissiolle ja muille toimielimille.

Suomen kanta

Suomi pitää neuvoston päätelmiä EU:n vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoiksi tasapainoisena lähtökohtana talousarvion valmistelulle. Neuvoston päätelmät ovat Suomen hyväksyttävissä.

Suomi muodostaa kantansa vuoden 2025 talousarvioesitykseen vasta, kun komissio antaa esityksensä kesällä 2024.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston päätelmät vuoden 2025 suuntaviivoiksi sisältävät varsin pitkälti samoja elementtejä kuin edellisvuonna.

Suuntaviivoissa todetaan, että EU on edelleen sitoutunut antamaan yhdessä kumppaneidensa kanssa rahoitusapua Ukrainalle sekä tukemaan sen resilienssiä ja jälleenrakennusta niin pitkään kuin on tarpeen. Suuntaviivoissa katsotaan tärkeäksi se, että vuoden 2025 talousarvion kautta jatketaan solidaarisuuden osoittamista ukrainalaisille.

Suuntaviivoissa korostetaan talousarvion kurinalaisuutta ja perustumista todellisiin tarpeisiin sekä budjettiperiaatteiden noudattamista. Seuraavan vuoden talousarviossa tulee olla riittävästi liikkumavaraa varainhoitovuoden aikana mahdollisesti ilmenevien

ennakoimattomien menojen varalta. Myös maksamattomien sitoumusten (RAL) tasoa tulisi seurata ja välttää niiden liiallista kertymää.

Komissiota kehoitetaan myös ottamaan talousarviossa huomioon kaikilta osin monivuotisen rahoituskehysten välitarkistuksessa sovitut asiat, kuten linjattiin Eurooppa-neuvoston päätelmissä 1.2.2024.

Suuntaviivoissa korostetaan myös toimielinten ja virastojen hallintomenojen ja henkilöstömäärän maltillisuutta. Neuvosto peräänkuuluttaa kaikilta toimielimiltä toimia talousarvion otsakkeen 7 (hallintomenot) paineiden helpottamiseksi, muun muassa henkilöstöresurssien käyttöä tehostamalla ja noudattamalla varovaista kiinteistöpolitiikkaa. Neuvosto toistaa komissiolle esittämänsä pyynnön esittää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 241 artiklan mukaisesti toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että monivuotisen rahoituskehysten otsakkeen 7 nykyisiä enimmäismääriä ei ylitetä ja että erityisvälineitä ei oteta käyttöön otsakkeen osalta.

Neuvosto pyytää selkeää, läpinäkyvää ja oikea-aikaista informaatiota elpymisvälineen ja rahoitusavun korkokustannuksista, velanhallinnasta sekä muista EU-budjetin vastuista. Lisäksi komission tulisi antaa yleiskatsaus siitä, miten elpymisvälineen korkomaksujen ylitykset rahoitetaan vuosina 2025-2027 tarkistetun monivuotisen rahoituskehysten puitteissa, ottaen huomioon myös uusi EURI-väline.

Neuvoston suuntaviivoissa pyydetään komissiota toimittamaan vuoden 2025 talousarvioesitys mahdollisimman pian, viimeistään viikolla 22.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Neuvoston päätelmiä EU:n vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoiksi ei käsitellä Euroopan parlamentissa. Parlamentti laatii omat vastaavat päätelmänsä vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoiksi.

Kansallinen valmistelu

valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Neuvoston päätelmillä vuoden 2025 talousarvion suuntaviivoiksi ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Neuvoston päätelmissä suuntaviivoiksi ei oteta kantaa talousarvion kokonaistasoon. Komissio julkaisee talousarvioesityksensä kesällä 2024. Vuoden 2025 EU:n talousarviosta on tarkoitus päättää lopullisesti marraskuussa neuvoston ja parlamentin välisessä sovittelumenettelyssä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6178/24 + ADD 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO, Erityisasiantuntija Miikka Paajavuori, puh. +358 295 530 551,
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/457/2024
EU/8/2024

Euroryhmän kokous 11.3.2024

Alustavien asialistojen mukaan Euroryhmän kokouksissa 11.3.2024 käsitellään seuraavia asioita:

1. Makrotaloudellinen kehitys euroalueella ja finanssipolitiikan ohjeistus vuodelle 2025

Euroryhmässä keskustellaan euroalueen lähivuosien kokonaistaloudellisesta kehityksestä ja käsitellään ennen kaikkea euroalueen finanssipolitiikan viritystä vuonna 2025. Edellisen kerran euroalueen finanssipolitiikan virituksesta keskusteltiin joulukuussa, jolloin hyväksyttiin euroryhmän julkilausuma vuoden 2024 alustavista talousarviosuunnitelmista. Tällöin suositeltiin vuodelle 2024 vakauttavaa viritystä. Nyt arvioidaan finanssipolitiikan virituksen olevan kumulatiivisesti vakauttavaa vuosina 2023–2024. Muuttumattoman politiikan oletuksella euroalueen finanssipolitiikan viritys olisi neutraali vuonna 2025. Maakohtainen vaihtelu on kuitenkin selvästi vakauttavasta selvästi elvyttävään. Uusilla finanssipoliittisilla säännöillä ennakoitaan olevan ainakin jonkin verran kiristävää vaikutusta euroalueen finanssipolitiikan viritukseen vuonna 2025 verrattuna muuttumattoman politiikan oletukseen. Seuraavan kerran euroalueen finanssipolitiikan viritystä arvioidaan heinäkuussa.

Euroalueen taloustilanne on hauraalla pohjalla, mutta joitain merkkejä elpymisestä vuonna 2024 on nähtävissä. Reaalipalkkojen elpyminen ja hyvä työllisyystilanne tukevat yksityisen kulutuksen piristymistä. Investointien ennustetaan kasvavan rahoitusolojen keventyessä ja elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanon edistyessä. Euroalueen ulkoisen kysynnän odotetaan normalisoituvan. Vuonna 2025 talouskasvun ennakoitaan vahvistuvan edelleen.

Euroryhmän laajennettu kokoonpano:

1. Euroryhmän julkilausuma pääomamarkkinaunionin tulevaisuudesta

Euroryhmässä on tarkoitus hyväksyä euroryhmän julkilausuma pääomamarkkinaunionin tulevaisuudesta. Pääomamarkkinaunionin tavoitteiden saavuttamisen eteen on vielä tehtävä työtä. Euroopan pääomamarkkinat eivät tällä hetkellä täysimääräisesti hyödytä rahoitustarpeita Euroopan laajuisesti ja ovat kehittyneet heikommin kuin esimerkiksi USA:n rahoitusmarkkinat. Päätelmissä tulevaisuudessa tarvittavat toimet ryhmitellään kolmeen keskeiseen aihealueeseen:

- pääomamarkkinoiden arkkitehtuuriin eli perustaviin rakenteellisiin kysymyksiin kuten riskinjakoon, resilienssiin ja talouden vakauteen
- liiketoiminnan rahoitukseen ja muun muassa yksityisen rahoituksen saatavuuteen innovaatio- ja kasvurahoitukseen

- kansalaisten sijoitusmahdollisuuksiin ja suoran sekä epäsuoran vähittäissijoittajaosallistumisen lisäämiseen.

2. Euro-huippukokoukseen valmistautuminen

Euro-huippukokouksessa käsitellään pääomamarkkinaunionin tulevaisuutta pohjautuen euroryhmän julkilausumaan. Euroryhmän puheenjohtaja esittelee julkilausuman kokouksessa.

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet